

SUBOTOM U GLAZBENOM

Subota, 21. siječnja u 11 sati

Xenakis – Znanstvena misao i umjetnička kreacija

Marcel Bačić, Aleksandar Durman, Nikša Gligo, Sanja Kiš-Žuvela, Seadeta Midžić, Berislav Šipuš

Nastavljajući seriju predavanja kojima ističemo povijesnu ukorijenjenost težnje za novim u HGZ-u, dotičemo se jedne od žarišnih točaka glazbenog stvaralaštva XX. stoljeća u djelu skladatelja Iannis Xenakisa. Nošeni njegovim snažnim talentom i široko razgrnatom a duboko proživljavanom kulturom, susreću se i obogaćuju znanstvene metode i principi sa superiornošću izravne spoznaje i iskustva lijepog kroz umjetnost. “Osnovna funkcija umjetnosti (naročito glazbe) je da bude katalizator sublimacije koju može donijeti svim sredstvima izraza” kazao je Xenakis, a Kundera je možda upravo to prepoznao kao “zaglušujuću buku emocija”.

Ostala događanja u sklopu obilježavanja 95. godišnjice rođenja skladatelja i arhitekta Iannis Xenakisa:

27. siječnja u 19 sati, ORIS, Kuća arhitekture, Kralja Držislava 3
Otvorenje izložbe *Iannis Xenakis i UPIC*
elektronička glazba i komorna djela I. Xenakisa
M. Šincek, *trombon*, D. Martinović, *klarinet*; J. Chelfi, *violončelo*

30. siječnja u 20 sati, Lauba, Prilaz Baruna Filipovića 23
All About Iannis – Cantus Ansamb, dirigent: Berislav Šipuš

Koncertni ciklus
Cantus Ansamb
sezona 2016./2017.

21. siječnja 2017., 11h
Hrvatski glazbeni zavod
okugli stol
Xenakis-Znanstvena misao i umjetnička kreacija
Marcel Bačić, Aleksandar Durman, Nikša Gligo,
Sanja Kiš-Žuvela, Seadeta Midžić, Berislav Šipuš

27. siječnja 2017., 19h
ORIS Kuća arhitekture
Otvorenje izložbe *Iannis Xenakis i UPIC*
elektronička glazba i komorna djela Iannis Xenakisa
Mario Šincek, *trombon*
Danijel Martinović, *klarinet*
Jasen Chelfi, *violončelo*

30. siječnja 2017., 20 sati
Lauba, Kuća za ljude i umjetnost
All About Iannis
u povodu 95. godišnjice rođenja Iannis Xenakisa
Iannis Xenakis: *Atrées | Phlegra | Jalons | O-Mega*
dirigent: Berislav Šipuš

CANTUS ANSAMBL

27. SIJEČNJA U HGZ-u: NOĆ MUZEJA I MOZARTOV ROĐENDAN

18:00 Mala dvorana

Razgovori o Mozartu, povijesti njegove prisutnosti u Zagrebu i značenju za kulturni život
sudjeluju: Giga Gračan, Marcel Bačić i gosti

19:00 Mala dvorana

Otvorenje izložbe “Mozart u HGZ-u”

20:00 Velika dvorana

Koncert skladbi W. A. Mozarta
Nastupaju ansambli HGZ-a: Društveni zbor, Društveni orkestar, Društveni komorni ansamb i Društveni jazz orkestar

21:00 Obilazak zgrade HGZ-a

Ulaz na sva događanja je besplatan.

Tijekom siječnja traje izložba *Artefakti HGZ-a*, u povodu 140. godišnjice zgrade HGZ-a.

Ove godine HGZ prvi put sudjeluje u Noći muzeja, manifestaciji koju tradicionalno organizira Hrvatsko muzejsko društvo. Budući da je tema Noći muzeja *Glazba i glazbeni velikani i njihov utjecaj na društvo*, a održava se upravo na 261. rođendan Wolfganga Amadeusa Mozarta, odlučili smo naš program posvetiti Mozartu, njegovim skladbama i tragovima u HGZ-u. Riječ je prije svega o vrijednim prvim izdanjima Mozartovih skladbi i starim rukopisima, o čemu su već objavljene dvije studije. Prisjetit ćemo se i 2006. godine kada je jedan rukopis iz HGZ-a (depozitne zbirke Udina Algarotti) zamalo proglašen Mozartovom simfonijom u projektu “Mozart?”, kao i ranijih HGZ-ovih obilježavanja Mozartovih jubileja, pogotovo ciklusa nedjeljnih matineja “Mozart nedjeljom” 1991. godine.

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD U 2016. GODINI

Godišnja skupština HGZ-a održana je 16. studenog 2016. Članstvo je upoznato sa situacijom, događajima, odlukama i programima, te su, nakon kraće diskusije s pitanjima i prijedlozima, prihvaćeni izvještaji. Na mjesto članova ravnateljstva Nedjeljka Fabria i Stjepana Plaveca izabrani su novi članovi: Ira Karlović i Silvije Novak.

Početak 2016. godine dovršena je stilski dosljedna obnova male dvorane čime je ona postala pravi koncertni prostor, a cijela je godina bila u znaku 140. godišnjice zgrade HGZ-a (njezina starijeg dijela). To je bila tema okruglog stola uz Dan HGZ-a na kojem su sudjelovali Snješka Knežević i Marcel Bačić, kao i izložbe *Artefakti HGZ-a* (autorica Nada Bezić), koja je bila postavljena od veljače do kraja godine. O povijesti zgrade i njenom značenju u urbanom razvoju grada pisali smo i u našem glasilu, predstavljajući povijest predmeta izloženih na izložbi i okolnosti njihova nastanka. Obljetnica zgrade privukla je pozornost medija kao i građanstva koje je svaki mjesec imalo mogućnost obilaska zgrade.

U HGZ-u je u 2016. godini održano 154 koncerata, od toga 46 u obnovljenoj maloj dvorani. Tradicionalna paleta pretplatničkih ciklusa, za koje su članovi HGZ-a imali pogodnost besplatnih ula-

znica, omogućila je slušateljima vrhunske izvedbe na gitari (*Guitarra viva*), starim instrumentima s tipkama (*Cristoforium* i *Pleyel Svetislava Stančića*) ili Zagrebačkog kvarteta. Komornoj glazbi tradicionalno je posvećen *Festival Diapason*, kao i ciklus *Zagrebački umjetnici zagrebačkoj publici* Hrvatskog društva glazbenih umjetnika. Zagrebački solisti su naš najstariji ciklus, te, kao i Hrvatski barokni ansambl, udomljeni u HGZ-u od svojeg utemeljenja. Orkestralni zvuk donosili su koncerti Hrvatskog komornog orkestra. K tome valja pribrojati koncerte koji odražavaju ciljeve i smisao HGZ-a, a to su briga za mlade i amaterizam: nastupi učenika svih zagrebačkih glazbenih škola i koncerti pjevačkih i drugih glazbenih društava. A za kontinuitet poduke u našoj zgradi brine se Tihomir Petrović svojom *Radionicom utorkom*

Članovi HGZ-a sudjelovali su u našim programima kao publika na koncertima i Danu HGZ-a, te kao aktivni muzičari-amateri u četiri ansambla. Prošle je godine proslava Dana HGZ-a 18. travnja okupila sve HGZ-ove ansamble na večernjem koncertu. Zajedno su nastupili i na Božićnom koncertu 19. prosinca (tada je Društvenim orkestrom dirigirao Filip Aver Jelavić), a tijekom godine izgradili sadržajnu i tematski raznoliku repertoarnu ponudu sa sljedećim koncertima u HGZ-u:

- Društveni orkestar, dirigent Zoran Juranić: *Nokturno, Hrvatski skladatelji*;
- Društveni jazz orkestar, dirigent Zlatko Dvoržak: *Duga noć, Snovi o ljubavi, Misterij bluesa*;
- Društveni komorni ansambl, umjetnička voditeljica Vesna Šepat-Kutnar: *Obljetničarima u čast, San ljetne pozornice, Veličanstveni Mozart, Ruže s juga*;

- Društveni zbor, umjetnički voditelj Branka Bubalo-Paliska: *Sv. Ceciliji, zaštitnici glazbe u čast*.

Društveni orkestar i Društveni zbor pod ravnanjem svojih voditelja zajednički su nastupili na gostovanju u Ivanić-Gradu 8. lipnja.

Organizirali smo četiri *Muzička lektorija* kojima je Marcel Bačić nastavio svoje studije i razmatranja: *Doktor Faustus, Goethe i muzika, Slikar Mathis, Schönberg i Kandinski* te predavanje Krešimira Veselića *Nepoznati Mozart*.

Početak sezone 2016/17 uveli smo nov ciklus predavanja, *Subotom u Glazbenom*. Erika Krpan govorila je o Borisu Papandopolu, Berislav Šipuš o Schönbergovoj skladbi *Erwartung*, Tamara Jurkić Sviben o glazbenicima židovskog podrijetla u sjevernoj Hrvatskoj, a Zoran Juranić o skladbama inspiriranim banom Zrinskim i sigetskom bitkom.

U okviru izdavačko-istraživačkog projekta *Sabrana djela Blagoja Berse* koji vodi Eva Sedak objavljena je partitura Bersine mladenačke opere *Jelka* (urednica Sanja Stojanović Stipanov, redaktor Ivan Josip Skender), kao petnaesto notno izdanje tog projekta.

Knjižnica HGZ-a je dobila donacije od pojedinaca i ustanova,

a osobito se ističu: donacija Eve Sedak – autografi manjih djela Štolcera Slavenskog, prepiska, brojne fotokopije programa i skladbi; donacija Nevenke Veršić – note iz ostavštine prof. Željka Veršića; donacija Guri Egge – rukopisi i razna građa iz ostavštine Krešimira Šipuš i donacija Vidislava Kiša Šaulovečkog – cjelokupni opus skladatelja Marka Kiša Šaulovečkog (poznatog pod pseudonimom Marko Radmio).

U knjižnici su studenti Odsjeka za muzikologiju Muzičke akademije i Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u okviru svojih studentskih zadataka sređivali dijelove

ostavštine Arany (koncertni programi i zbirka novinskih izrezaka), spise iz sezone 1954/55 i dokumentaciju o izgradnji zgrade HGZ-a 1875/76. godine, odnosno ostavštinu Lovre Županovića.

Izložba iz 2015. godine *Družina mladih – „San na javi“*. *Scenske priredbe u Hrvatskom glazbenom zavodu 1940.–1946.*, bila je otvorena do veljače, kada je postavljena izložba o Darku Lukiću. Građa iz knjižnice i arhiva posuđena je za izložbe izvan HGZ-a: Hrvatskom povijesnom muzeju, Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti (Odsjek za povijest hrvatske glazbe i Knjižnica HAZU) i Glazbenom odjelu Gradske knjižnice.

HGZ se prvi put uključio u manifestaciju Međunarodni dan muzeja, 18. svibnja prigodnim programom u HGZ-u i glazbenom šetnjom Gornjim gradom.

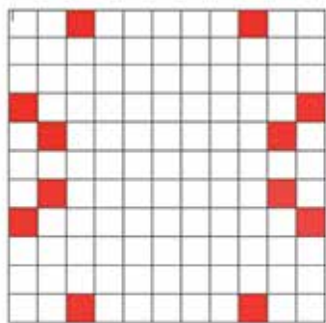
Uz Noć knjige, 22. travnja bio je Besplatni glazbeni antikvarijat u suorganizaciji s Hrvatskom udrugom muzičkih knjižnica, arhiva i dokumentacijskih centara (HUMKAD) te predavanje Nade Bezić *Art deco na izdanjima iz knjižnice HGZ-a*. U Knjižnici HAZU Nada Bezić i Seadeta Midžić su postavile izložbu *Knjiga i glazba*. (N. B.)

Detalj fasade novije zgrade HGZ-a.

Foto: Nada Bezić

MARCEL BAČIĆ: “PROSTOR INTERPRETACIJE” (ZAGREB: MATICA HRVATSKA, 2016)

Anton Webern: *Koncert op. 24*; Albrecht Dürer: *Magični kvadrat s bakroreza Melencolia I.*; Michael Denhoff: *Melancolia, op. 26*

Marcel Bačić, umjetnik i teoretičar umjetnosti, svojevrstni je živi kulturni paradoks u našoj sredini: premda već godinama djeluje pišući studije i slikajući te, uz to, kao profesor predajući na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, nikada, poput mnogih kolega, nije postao medijska atrakcija, ali je, istodobno, osigurao sebi ugled u svijetu intelektualnih elita. Njegovo spekulativno djelo, osobito *Carmina figurata. Likovno čitanje muzike* (2004.), da bi se moglo usvojiti u svoj kompleksnosti, barem uz elementarno poznavanje muzikologije i problematike likovne umjetnosti, zahtijeva i natprosječnu čitateljsku koncentraciju: njegova se misao, naime, sustavno se razvijajući do krajnjih konsekvencija, stalno hrani primjerima, često izvan dohvata prosječnoga znanja, što upućenijem čitatelju, dakako, pomaže da se s piscem uključi u istraživačku pustolovinu, dok ozbiljno može omesti pristup manje posvećenima. Očito je, dakle, da se Bačić hotimično udaljava od sve proširenije intelektualne estradizacije na području humanističkih disciplina i da se radije obraća manjoj, ali biranijoj, publici. *Carmina figurata* kapitalno je domaće teorijsko, i kulturnopovijesno, djelo, jer, koliko znam, prvi put u nas pokušava razabrati dublja načela, neku vrstu *preestabliране harmonije*, koja povezuju muziku, likovnost i književnost, od pitagorejskih filozofsko-matematičkih uvida, preko renesanse do modernih multidisciplinarnih istraživanja. Srodno po intelektualnom zamahu, premda posve različito od Bačićevih zaključaka, jest djelo Petera Varga *That Divine Order. Music and the Visual Arts from Antiquity to the Eighteenth Century* (Taj božanski red. Muzika i vizualne umjetnosti od antike do 18. st.), Phaidon Press, London 2004. Drugi dio istoga projekta objavljen je 2008. pod naslovom *Visual Music: Music and the Visual Arts from the Enlightenment to the late Twentieth Century* (Vizualna muzika: Muzika i vizualne umjetnosti od Prosvjetiteljstva do druge polovice 20. st.). U najnovijoj knjizi, *Prostor interpretacije*, on više ne propituje načela koja su u temeljima svih umjetnosti nego se bavi dominantnim interpretativnim strategijama da bi se one razumjele. Područje istraživanja omeđeno je zavodljivim podnaslovom: *Od umjetničkog djela bez umjetnika do umjetnika bez umjetničkog djela*, podnaslovom koji je i sâm, doslovce, poticajno dvosmislen i traži interpretaciju. Prvi bi smisao mogao biti – a nije sasvim – da se pisac bavi golemim tematskim rasponom od umjetnosti u starini čiji nam autori nisu poznati, pa imamo umjetnička djela bez umjetnika, do modernih autora koji poriču smisao izvedbe u korist koncepta, pa su, prema tome, umjetnici bez umjetničkog djela. Premda se, djelomično,

dotiče i te pojave, Bačić raščlanjuje dublju razinu svoje teme, tj. odnos između činjeničnog apsoluta umjetničkog djela, njegovoga ogoljelog, neproničnog fizičkog fakticiteta, i objašnjajnih pristupa, od kojih svaki, sâm u sebi konzistentan – kako je već, uz druge istraživače, primijetio i Umberto Eco u golemom eseju *Interpretazione e sovrainterpretazione* (Interpretacija i nadinterpretacija), iz 1995. – može biti u protivurječnosti prema svima drugima. No, Ecova se neograničena semioza odnosi na *verbalne* tvorevine, tj. na književna djela, i prema njima on bira tri očigledna pristupa: *intentio operis* (namjera djela), *intentio auctoris* (autorova namjera) i *intentio lectoris* (čitateljeva namjera), i sva su tri također *verbalna*. U 14 ogleđa Bačić se pak bavi i makrokontekstualnim i mikrokontekstualnim postupcima interpretacije *neverbalnih*, likovnih, umjetničkih djela, dekonstruirajući religijske, filozofske, političke i druge obrasce na koje su se, s jedne strane, naslanjala i koji nam pomažu da im se, s druge, barem donekle, približimo. U prvom tekstu, u kojem analizira mitsku sliku o Apolonu i Marsiji, on pokazuje antičko divljenje umjetnici uz istovremeni prezir prema njezinu tvorcu, pobjedu *teorije* (*theoria* izvorno znači *promatranje*) nad *praksom* (*praxis* izvorno znači *rad*), citirajući Plutarha: “Divimo se rukotvorini, ali preziremo rukotvorca.” Taj prezir prema *radu*, potekao iz robovlasništva, u korist *izradevine*, protekao se, u društvenim elitama, u različitim oblicima, sve do modernoga doba. Upravo je *to* prvobitno shvaćanje umjetničkog djela bez umjetnika. Bačić, na krajnje kompleksan način, prati mijene toga odnosa kroz povijest zapadne kulture, uključujući promjene gledanja na *stvaranje* i *oponašanje*, stalno imajući na umu da lat. *interpretatio* znači istodobno i *prijevod* i *tumačenje*. Knjiga Marcela Bačića *Prostor interpretacije* izvanredan je *va-demecum* kroz povijest interpretacijskih tehnika, poglavito kad je riječ o likovnosti, ali i o muzici i književnosti: ipak je ona mnogo više od toga. Prikazujući, naime, dominantne interpretacijske tehnike kroz povijest zapadne kulture, on ne samo da izlaže njihove intelektualne domete – čime bi ostao tek na razini vrhunskog enciklopedizma – nego ih smješta u vlastiti interpretacijski obzor, čime utire put nekim novim, neslučenim, spoznajama. To je aspekt njegova djela od kojega mogu imati koristi znalci. Znatiželjni potrošač knjiga poput mene – kakva je, nadam se, većina kulturne publike – moći će u ovom djelu uživati ne samo kao *intelektualnoj* nego i kao prvoklasnoj *estetskoj* tvorevini, u kojoj se i pitoreskni primjeri i diskurzivni uvidi osjećaju kao žive *dramatis personae*.

Marko Grčić

BLAGAJNA: 48 30 822, blagajna@hgz.hr
ponedjeljak–petak 11–14 i 19–20 sati
i jedan sat prije početka koncerta

TAJNIŠTVO: 48 30 833, fax: 48 30 701
hgz@hgz.hr

KNJIŽNICA: 48 30 824
knjiznica@hgz.hr
ponedjeljak, sri. i pet. 11–14, sri. 16–20 sati

VELIKA DVORANA HRVATSKOGA GLAZBENOG ZAVODA

KONCERTNA SEZONA CXC (2016/2017)

SIJEČANJ

www.hgz.hr
hgz@hgz.hr

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
10000 Zagreb, Gundulićeva 6
IBAN: HR5723400091110039946

UREDнице:
Nada Bezić • Seadeta Midžić

ZA IZDAVAČA:
Marcel Bačić

VD = Velika dvorana; MD = Mala dvorana

Nedjelja, 8. I. u 17 sati, MD

GLAZBENA ŠKOLA MUZIČKI ATELJE
Završni koncert polaznika klavirskog seminarara
Ruben Dalibaltayan i Julia Gubajdulina 2017.

Utorak, 24. I. u 20 sati, VD

HRVATSKI KOMORNI ORKESTAR
Kineska Nova godina
Miran Vaupotić, *dirigent*
Tu Shan Xiang, *pipa*; Li Xinxing, *violina*
Bai Yu erhu, Qiming, Sorkočević, Čajkovski, Zili,
Borodin, Brahms, Bizet, Shauxiang, Bersa, Hauzhi
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE
HGZ-a

Subota, 21. I. u 11 sati, VD

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Subotom u Glazbenom
Xenakis - Znanstvena misao i umjetnička
kreacija
Marcel Bačić, Aleksandar Durman, Nikša
Gligo, Sanja Kiš-Žuvela, Seadeta Midžić,
Berislav Šipuš
ULAZ SLOBODAN

Petak, 27. I.

HRVATSKI GLAZBENI ZAVOD
Noć muzeja
18 sati, MD
Razgovori o Mozartu, povijesti njegove
prisutnosti u Zagrebu i značenju za kulturni
život
sudjeluju: Giga Gračan, Marcel Bačić i gosti
19 sati, MD
Otvorenje izložbe "Mozart u HGZ-u"
20 sati, VD
Koncert skladbi W. A. Mozarta
Nastupaju ansambli HGZ-a: Društveni
zbor, Društveni orkestar, Društveni komorni
ansambl i Društveni jazz orkestar
21 sat, Obilazak zgrade HGZ-a
ULAZ SLOBODAN

Nedjelja, 29. I. u 20 sati, VD

HRVATSKI BAROKNI ANSAMBL
Kraljevski vatromet
Enrico Onofri, *violina i umjetničko vodstvo*
Rameau, Vivaldi, Corelli, Händel
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE
HGZ-a

Utorak, 31. I. u 20 sati, VD

BUNTART
Guitarra viva
Dejan Ivanović, *gitara*
Giuliani, Manén, Castelnuovo-Tedesco, Oliver,
Piazzolla
ODREĐENI BROJ BESPLATNIH ULAZNICA ZA ČLANOVE
HGZ-a

JURAJ BIČANIĆ - ĐUKA, IN MEMORIAM

Umro je Đuka.
Na popisima i programima
Hrvatskoga glazbenog zavoda
ime mu je uvijek stajalo na
dnu – *sapienti sat*, mudromu
dosta, kaže uzrečica: svatko je
pаметan znao da to nije začelje
nego podnožje, Đuka je gotovo
četiri desetljeća bio *temelj* hage-
zeovskog svagdana i blagdana.
Ladislav Šaban u pučkoj ga je
latinštini zvaao *faktotum*, čovjek
koji radi sve, pouzdani oslonac
svega što se u HGZ-u u njegovo
doba zbivalo. S Đukinim su
blagoslovom na podij Velike
dvorane izlazili najmanji i naj-
veći, polaznici muzičkih škola

Foto: Nada Bezić

i najslavniji svjetski virtuoz. Sadržanim je smiješkom komentirao njihov uspjeh, uspoređujući sreću završetka koncerta s tremom početka. Mnoge je smirio svojim mirom – i na mnoge sačuvao uspomenu svojim jednostavnim i pronicavim pripovijedanjem. Kažu da se Bog krije u detalju – HGZ se svakako sakrio i u pojedinostima Đukinih zapazanja: „Naša pozornica je imala mali pad, kosinu, a Svjetoslava Rihtera je to smetalo kad je sjeo za klavir. Tražio me da nešto podložim pod desnu nogu klavira. Tada je, ne ustajući s klavirskog stolca, koljenima dignuo cijeli koncertni klavir! Ja sam podložio, pa je klavir bio vodoravan i tada je Rihter bio zadovoljan. – Za koncert Artura Rubinsteina sve je bilo rasprodano, pa sam morao dodati stolice i na pozornicu. Pitao sam ga da će ga smetati da mu pušu za vrat, ali njemu je bilo svejedno, bio je veliki gospodin i umjetnik. – Za vrijeme koncerta pijanistice Melite Lorković dogodio se potres, tresla se cijela zgrada. I dok je publika u panici nagnula na vrata, skačući preko stolaca, ona je mirno nastavila svirati. – Kad su Silvio Foretić i Janko Jezovšek imali koncert, molili su me da im posudim kanarinca. Moj je kanarinac bio u krletci na klaviru, a Jezovšek je ležao u šlafroku pod klavirom. U povodu 50. godišnjice tog slavnog koncerta, ponovno su mi se posebno zahvalili na kanarinca.“ I Đukini predsjednici, Milan Žepić, Stjepko Humel, Andre Mohorovičić, Đuku su uvijek samo hvalili.

Juraj Bičanić zvani Đuka rođen je 1930. u Vagancu, službeno u Drežniku u općini Slunj. Kao dječak morao je biti svjedokom ratnih i poratnih strahota (o kojima je pričao zapanjujuće objektivno). Neko je vrijeme bio pastir u Opatovcu kraj Iloka, zatim je u Zagrebu radio u tvornici češljeva. U HGZ je došao u studenom 1958., i tu je 30 godina bio jedini stalni zaposlenik. Rado se šalio na račun nekog službenog dopisa kojim mu je bilo naloženo da sazove radnu zajednicu! Koncem 1994. otišao je u mirovinu, provedši u HGZ-u punih 36 godina. Kao što je došao s preporukom svog prethodnika Franca, tako je otišao preporučivši svog nasljednika Berislava.

Marcel Bačić